

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

ARIA CURRICULARĂ:
„TERAPIA EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI
INTEGRATĂ”

FORMAREA AUTONOMIEI PERSONALE

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ
Clasele I – a X-a

Aprobat prin ordin al ministrului
nr. 5234/ 01.09.2008

București, 2008

NOTA DE PREZENTARE

Inițierea unui curriculum pentru copiii cu dizabilități răspunde unei cerințe imperative a educației comprehensive și integrative pe care școala românească și societatea se străduiesc să o implementeze în ultimii ani. Integrarea educațională a copiilor cu deficiență mintală medie și a celor cu deficiențe severe, profunde și/ sau asociate nu înseamnă înscrierea formală a acestora alături de copiii fără dizabilități, ci presupune elaborarea unor programe de lucru proprii, articulate pe principii comune și strategii incluzive. Soluțiile educaționale privind integrarea copiilor cu deficiențe mintale se regăsesc în realizarea unui curriculum deschis, *centrat pe copil* și respectând principiile educației integrate: *principiul normalizării, principiul drepturilor egale, principiul diversității și principiul unicității și al individualizării*.

Procesul de învățământ dintr-o școală specială trebuie să vizeze, pe lângă componenta instructiv-educativă, și o componentă compensator-recuperatorie, aceasta din urmă fiind realizată prin intermediul activităților din cadrul ariilor curriculare „*Terapii specifice și de compensare*” și „*Terapia educațională complexă și integrată*”. Se respectă, astfel, unul dintre principiile fundamentale ale educației speciale: *principiul asigurării unității instrucției, educației, compensării, recuperării și/ sau reeducării*.

Aria curriculară „Terapia educațională complexă și integrată” cuprinde următoarele discipline: *Formarea autonomiei personale, Socializarea, Terapia ocupațională, Stimularea cognitivă și Ludoterapia*. Activitățile propuse în cadrul acestor discipline sunt realizate de către învățătorul-educator (clasele I – a IV-a) și de către profesorul-educator (clasele aV-a – aX-a) cu toți elevii clasei, în completarea programului centrat pe predare-învățare-evaluare, desfășurat de către profesorul psihopedagog și au un caracter de terapie corectiv-recuperativă. Aceste tipuri de activități sunt parte componentă a programului complex, integrativ, de evoluție și dezvoltare a copiilor/ tinerilor cu deficiențe mintale. Prin conținutul lor, acestea se referă predominant la aria de dezvoltare personală și socială, având ca scop final independența copilului/ tânărului cu dizabilități, precum și integrarea lui într-un mediu în continuă schimbare. Activitățile se găsesc într-o relație de interdependență, cu implicații metodologice intermodulare/ intradisciplinare și intramodulare, urmărind valorificarea învățării sociale cu largă deschidere spre normalitate.

Pornind de la valențele învățării comutative, programele din cadrul ariei curriculare „Terapia educațională complexă și integrată” propun o intervenție modulară, realizată pe domenii progresive. Finalitățile acestor programe au un caracter practic și urmăresc formarea unor deprinderi de autonomie personală și socială, sporind gradul de adaptabilitate al copiilor cu deficiență mintală.

La baza proceselor de învățare recuperatorie stau educația senzorial-motrică și dobândirea autonomiei personale și sociale, acestea asigurând terenul educației cognitive și al integrării în comunitate. *Educația cognitivă* a copilului cu deficiențe mintale are o notă de specificitate, cu un parcurs diferit de dezvoltarea cognitivă și învățarea instrumentală a copilului obișnuit. Structurarea proceselor de cunoaștere la copilul cu deficiență mintală se referă la dobândirea instrumentelor de bază ale cunoașterii (citit, scris, socotit) și la formarea unor tehnici elementare de muncă intelectuală. E necesar ca activitățile desfășurate în cadrul acestei arii să aibă un pronunțat caracter ludic, jocul fiind cea mai eficientă cale de stimulare cognitivă în cazul acestui copil.

Ludoterapia implică jocuri de stimulare a diverselor funcții și procese psihice și are valențe multiple în sfera dezvoltării structurilor psihice ale copilului cu deficiență mintală.

Socializarea și activitățile ocupaționale contribuie la formarea unei personalități adaptative, integrative. Activitățile de tip ergoterapeutic asigură formarea unor deprinderi care îl pregătesc pe tânărul cu dizabilități pentru inserția socio-profesională.

Aceste programe sunt concepute ca structuri interdisciplinare cu conținut specific, astfel încât să răspundă cerințelor individuale de dezvoltare, dar și dezideratului general, de formare a unei personalități apte de a participa activ la viața în familie, de grup profesional și social. În scopul atingerii acestui deziderat major, sunt necesare următoarele: cunoașterea propriei persoane, a mediului și a normelor de compatibilizare cu acesta, structurarea abilităților de ordin psihomotric și instrumental, ce îl susțin ca membru activ al acestor grupuri, precum și cunoașterea/ respectarea regulilor de existență independentă, condiționată de maturizarea emoțională și atitudinală, prin responsabilizarea sa față de activitate și față de ceilalți.

Programele propuse pentru disciplinele cuprinse în aria curriculară „Terapia educațională complexă și integrată” au un caracter orientativ, oferind cadrului didactic libertatea de a alege exerciții de învățare și activități cu caracter terapeutic corespunzătoare nivelului de dezvoltare psihofizică al elevilor cu deficiență mintală și, respectiv, zonei proximei dezvoltări a fiecărui caz în parte.

CICLUL PRIMAR (CLS. I-IV)

OBIECTIVE CADRU:

- 1. Stimularea și dezvoltarea disponibilităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente de bază**
- 2. Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit**
- 3. Formarea și exersarea conduitei independente pentru integrarea în plan social**

A. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Stimularea și dezvoltarea disponibilităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente de bază

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.1 Formarea gesturilor de bază și a capacităților motrice complexe	<ul style="list-style-type: none">▪ Exerciții de comunicare gestuală (semne și gesturi semnificativ-umane: Pa! Bravo! Vino! Du-te!)▪ Exerciții pentru dezvoltarea gesturilor rectilinii și rotative:<ul style="list-style-type: none">- exerciții-joc de mișcare a brațelor prin gesturi rectilinii, imitând unelte diferite ("Fierăștrăul și rindeaua");- exerciții de urmărire cu degetul a unor trasee formate din linii orizontale și verticale („Drumul șoricelului”);- exerciții de bobinare și dezbobinare (joc „Ghemul pisicii” etc);- exerciții pe presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale;▪ Exerciții simple și combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu▪ Exerciții de coordonare oculo-motorie și de dinamică bimanuală<ul style="list-style-type: none">- joc de construcție;- incastrare;- puzzle/ cuburi (cu un număr mic de piese);- copieri după șablon;- decupaje libere sau pe contururi simple;- înșirarea pionilor pe tăblița cu găurele;- jocuri de cusut (înșiretare) etc.
1.2 Fixarea schemei corporale și a lateralității	<p>1. <i>Exerciții de cunoaștere a schemei corporale proprii și a partenerului</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Exerciții-joc de identificare și numire a elementelor principale și de detaliu ale schemei corporale proprii și ale partenerului: în oglindă / pe un coleg sau pe o păpușă/ în imagini▪ Jocuri pentru cunoașterea schemei corporale care implică echilibrul, coordonarea și reglarea musculaturii▪ Jocuri de pantomimă (imitarea gesturilor unor personaje cunoscute: un violonist în concert, un elev scriind tema etc)▪ Jocuri cu marionete/ jocuri de rol▪ Exercițiu ludic de asociere imagine - parte corporală corespunzătoare▪ Exerciții - joc de reconstituire imagistică [puzzles cu număr mic de piese (3-5 piese)/ completare imagine lacunară]▪ Redarea/ reprezentarea schemei corporale în plan obiectual-acțional și imagistic<ul style="list-style-type: none">- modelare „omulețul” din plastilină;- construcție „omulețul” din forme geometrice, după model/ în absența modelului;- colorare și desenare „omulețul” din figuri geometrice, după model/ în absența modelului;- desenul corpului uman/ test proiectiv „Omulețul”;

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.2 Fixarea schemei corporale și a lateralității	<p>2. <i>Exerciții de fixare a lateralității:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de coordonare oculo-motorie, cu antrenarea membrului superior dominant (așezarea pionilor pe tabla cu găurele; incastrare; colorare; desen pe bază de șablon etc) ▪ Exerciții de identificare „stânga-dreapta” și de localizare a unui obiect, prin raportare la schema corporală proprie (în față – în spate; la stânga – la dreapta)
1.3 Dezvoltarea capacității de orientare, organizare și structurare spațială	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de localizare a obiectelor, prin raportare la schema corporală ▪ Exerciții de identificare a pozițiilor spațiale simple (pe, sub, în față, în spate, deasupra-dedesubt etc) și de plasare a obiectelor după repere spațiale fixe/ mobile ▪ Jocuri de deplasare în spațiu după comenzi date ▪ Exerciții-joc de căutare a unui obiect ascuns, după repere verbale ▪ Exerciții-joc de apreciere a relațiilor spațiale între obiecte („Spune-mi unde este ...?”) ▪ Exerciții-joc de apreciere a distanțelor între obiecte (slalom)

2. Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții-joc de identificare a mobilierului și dotărilor principale din sala de mese/ bucătărie/ sufragerie ▪ Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie ▪ Exerciții de identificare și de denumire a alimentelor de bază (carne, alimente, lactate, legume, fructe) ▪ Exerciții de integrare categorială a alimentelor cunoscute ▪ Exerciții practice de mărunțire și de consumare a alimentelor de consistențe diferite ▪ Joc de rol: („Cum servim masa?” etc.) ▪ Exerciții practice de punere și strângere a mesei
2.2 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de igienă sanitară	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de numire și utilizare corectă a sălii de baie și a obiectelor de toaletă ▪ Exerciții practice de spălare și ștergere, cu fixarea momentelor când acestea se impun (dimineața, seara, înainte și după masă etc.) ▪ Exerciții practice de întreținere a igienei personale (față, dinți, păr, mâini, corp) ▪ Exerciții de cunoaștere a operațiilor de asigurare a igienei intime la fete și băieți ▪ Exerciții practice de folosire și igienizare corectă a grupului sanitar

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.3 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de igienă vestimentară și a încălțăminteii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare și denumire corespunzătoare a diferitelor piese de îmbrăcăminte și încălțăminte ▪ Exerciții practice de utilizare corectă a vestimentației și a încălțăminteii ▪ Exerciții de alegere a vestimentației în funcție de gen, momentul zilei, eveniment și anotimp ▪ Joc didactic: „Îmbracă păpușa!”, „Alege hainele fetei!” ▪ Exerciții de îngrijire și de depozitare a lor
2.4 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de întreținere și igienizare a spațiului de locuit (sala de clasă, camera copilului etc)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de însușire și utilizare corectă a denumirii spațiilor de locuit și a dependențelor ▪ Exerciții de identificare și utilizare corectă a pieselor de mobilier ▪ Joc didactic „Casa păpușii” ▪ Jocuri de asamblare a mobilierului mini-dimensionat ▪ Exerciții practice de aerisire, spălare, ștergere, călcare, aspirare etc ▪ Jocuri de rol: „De-a bucătarul!”, „De-a gospodina” etc ▪ Exerciții de simulare a unor întâmplări din gospodărie și rezolvarea lor

3. Formarea și exersarea conduitei independente pentru integrarea în plan social

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Dezvoltarea deprinderilor de existență activă în mediul familial	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare a datelor personale (nume și prenume, vârstă) ▪ Exerciții de identificare a membrilor familiei (mama, tata, frați, surori, bunici, verișori etc.) ▪ Exerciții de descriere a persoanelor apropiate (frați/ surori/ părinți/ bunici) cu încadrarea în categoria de vârstă adecvată (copil - tânăr - adult - bătrân), prin sprijin verbal și imagistic ▪ Exerciții de memorare și reproducere a informațiilor utile despre membrii familiei restrânse ▪ Exerciții de identificare a relațiilor între membrii familiei ▪ Joc de rol pe tema relațiilor între copii, relațiilor părinți-copii ▪ Exerciții de descriere a responsabilităților fiecărui membru al familiei ▪ Dramatizări pe tema relațiilor din sânul familiei / a responsabilităților fiecărui membru al familiei ▪ Vizionare de filme/ software-uri educative pe tema familiei ▪ Exerciții practice de antrenare în activități gospodărești accesibile: <ul style="list-style-type: none"> - ștergerea prafului; - colectarea și aruncarea deșeurilor menajere; - îngrijirea plantelor și animalelor de companie) etc. ▪ Exerciții practice de pregătire pentru viața casnică de familie: <ul style="list-style-type: none"> - îngrijirea copiilor mici, a plantelor și a animalelor de companie / “colțul viu al clasei și al casei”;

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.2 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de orientare, deplasare și relaționare în mediul social	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice de recunoaștere a cartierului și a zonelor învecinate școlii și casei ▪ Exerciții practice de deplasare pietonală, în zone de interes (biserica, piață, poșta, magazin, teatru) ▪ Exerciții practice de recunoaștere, utilizare asistată și de comportare civilizată în mijloacele de transport de la și către casă (simularea unor situații problematice și rezolvarea lor) ▪ Joc de rol „Cum traversăm”, „Reguli de comportare în troleibuz”, „La magazin”, „În parc” ▪ Dramatizări pe teme de comportare civilizată ▪ Vizionare de filme/ software-uri educative cu tematică privind comportarea civilizată

B. CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

1. *Gesturile de bază și capacitățile motrice complexe:*

- gesturile rectilinii și rotative;
- coordonarea oculo-motorie și dinamica bimanuală;

2. *Schema corporală și lateralitatea*

3. *Orientarea, organizarea și structurarea spațială*

4. *Igiena alimentară*

- bucătăria și sala de mese (sufrageria);
- alimentele;
- servirea mesei și igiena spațiilor alimentare;

5. *Igiena sanitară*

- sala de baie;
- obiectele de toaletă;
- igienizarea grupului sanitar;

6. *Igiena îmbrăcămintei și a încălțămintei*

- obiectele de vestimentație (îmbrăcăminte și încălțămintă);
- depozitarea și întreținerea;
- utilizarea corespunzătoare;

7. *Casa*

- spațiile locuinței și utilitatea lor;
- mobilierul;
- acțiuni gospodărești;

8. *Mediul familial și social – deplasare, orientare și relaționare*

- *familial:*
 - date personale;
 - relațiile în cadrul familiei;
 - conduite dezirabile;
- *social:*
 - strada;
 - cartierul;
 - mijloace de transport;

CICLUL SECUNDAR (CLS. V – X)

OBIECTIVE CADRU:

- 1. Dezvoltarea disponibilităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente de bază**
- 2. Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit**
- 3. Formarea și exersarea conduitei independente pentru integrarea în plan social**

A. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea disponibilităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente de bază

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.1 Dezvoltarea gesturilor de bază și a capacităților motrice complexe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții pentru dezvoltarea gesturilor rectilinii și rotative: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de urmărire a unor trasee gradate ca dificultate, formate din linii orizontale, verticale, oblice, curbe („Labirintul”); - exerciții pentru utilizarea gestului rotativ (Jocul „Cochilia melcului”/ „Spirala” etc); - exerciții combinate de presare, rupere, mototolire, modelare pe diferite suporturi materiale (colaj); ▪ Exerciții combinate de mișcare, deplasare, oprire, răsucire, ridicare, urmărire a unui traseu (joc „Cursa cu obstacole”) ▪ Exerciții de coordonare oculo-motorie și de dinamică bimanuală <ul style="list-style-type: none"> - joc de construcție; - incastrare; - puzzle/ cuburi (cu un număr gradat de piese); - copieri după șablon; - decupaje libere sau pe contururi gradate ca dificultate; - înșirarea pionilor pe tăblița cu găurele; - jocuri de cusut (înșiretare), țesut („Să țesem frumos!”), împletit etc.
1.2 Fixarea schemei corporale și a lateralității	<p>1. <i>Exerciții de cunoaștere a schemei corporale proprii și a partenerului:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exercițiu ludic de asociere „imagine - parte corporală corespunzătoare - obiect de îmbrăcăminte” (gât – fular/ cravată); „parte corporală – simț corespunzător (nas – miros etc.) ▪ Exerciții - joc de reconstituire imagistică: <ul style="list-style-type: none"> - puzzles cu număr gradat de piese; - completarea unei imagini lacunare; ▪ Redarea/ reprezentarea schemei corporale în plan obiectual-acțional și imagistic <ul style="list-style-type: none"> - modelare „omulețul” din plastilină; - construcție „omulețul” din forme geometrice, din piese tangram, după model/ în absența modelului; - colorare și desenare „omulețul” din figuri geometrice, după model/ în absența modelului; - desenul corpului uman/ test proiectiv „Omulețul”; ▪ Exercițiu de sinteză perceptuală (schemă corporală) în cadrul software-ului educativ <p>2. <i>Exerciții de fixare a lateralității:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Antrenamente de exersare a membrului superior dominant

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.2 Fixarea schemei corporale și a lateralității	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de coordonare oculo-motorie, cu antrenarea membrului superior dominant (simulare cusături; „Să țesem frumos!”; colorare; realizare de contururi pe bază de șablon etc) ▪ Exerciții de localizare a unui obiect, prin raportare la schema corporală proprie (în față – în spate; la stânga – la dreapta) ▪ Trasarea de cercuri/ ghemulețe cu mâna dominantă, apoi cu cea opusă, în sensul acelor de ceasornic și invers ▪ Urmărirea cu creionul a unor trasee conturate (joc „Află cine se află la capătul celălalt al cordonului!” etc.)
1.3 Dezvoltarea capacității de orientare, organizare și structurare spațială	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de localizare a obiectelor prin raportare la schema corporală ▪ Exerciții de identificare a pozițiilor spațiale simple (pe, sub, în față, în spate, deasupra-dedesubt etc) și de plasare a obiectelor după repere spațiale fixe / mobile ▪ Jocuri de deplasare în spațiu după comenzi date ▪ Exerciții-joc de căutare a unui obiect ascuns, după repere verbale ▪ Exerciții-joc de apreciere a relațiilor spațiale între obiecte („Spune-mi unde este ...?”) ▪ Exerciții-joc de apreciere a distanțelor între obiecte (slalom) ▪ Exerciții de localizare în desen/planșă a unor obiecte ▪ Exerciții de completare a unui desen lacunar ▪ Exerciții de reprezentare în desen a unor repere spațiale date („Casa”, etc.)

2. Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții-joc de identificare a mobilierului și a dotărilor principale din sala de mese/ bucătărie/ sufragerie ▪ Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie ▪ Exerciții de identificare și de denumire a alimentelor de bază (carne, alimente, lactate, legume, fructe) ▪ Exerciții de identificare a provenienței alimentelor și a modalităților de folosire a lor (făina-grâu, lapte-vacă, para-păr, ou-găină) ▪ Exerciții de identificare a hranei oamenilor/ animalelor din gospodărie ▪ Exerciții de integrare categorială a alimentelor cunoscute (joc „Salata de legume”; „Gustarea de dimineață” etc.) ▪ Exerciții practice de mărunțire și de consumare a alimentelor de consistențe diferite ▪ Exerciții de stabilire a unui meniu pentru mesele principale (dimineață – prânz - seară)

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă alimentară	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice de aranjare și strângere a mesei festive cu un număr corespunzător de tacâmuri pentru numărul de locuri ▪ Exerciții de recunoaștere a alimentelor proaspete/ alterate (după culoare, miros, aspect) ▪ Exerciții de stabilire a unui meniu pentru mese festive asezonate (Paște, Crăciun) ▪ Joc de rol: („Cum servim masa?”; „Masa festivă”) ▪ Exerciții de deschidere - închidere cutii/ împachetare alimente ▪ Exerciții de măsurare/ cântărire a diverse alimente
2.2 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de igienă sanitară	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de numire și utilizare corectă a sălii de baie și a obiectelor de toaletă ▪ Exerciții practice de spălare și ștergere cu fixarea momentelor când acestea se impun (dimineața, seara, înainte și după masă etc.) ▪ Exerciții practice de întreținere a igienei personale: față, dinți, păr, mâini, corp ▪ Exerciții de cunoaștere a operațiilor de asigurare a igienei intime la fete și băieți ▪ Exerciții practice de folosire și igienizare corectă a grupului sanitar
2.3 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de igienă vestimentară și a încălțăminteii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare și denumire corespunzătoare a diferitelor piese de îmbrăcăminte și încălțăminte ▪ Exerciții practice de utilizare corectă a vestimentației și a încălțăminteii ▪ Exerciții de alegere a vestimentației în funcție de gen, momentul zilei, eveniment și anotimp ▪ Joc didactic: „Alege hainele potrivite!” ▪ Exerciții de sortare a rufelor murdare/ curate ▪ Exerciții de îngrijire/curățare și depozitare a lor ▪ Exerciții practice de spălare (manuală și/sau automată) a lenjeriei intime
2.4 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de întreținere și igienizare a spațiului de locuit (sala de clasă, camera copilului etc.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de însușire și utilizare corectă a denumirii spațiilor de locuit și dependințelor ▪ Exerciții de identificare și utilizare corectă a pieselor de mobilier corespunzătoare diverselor spații de locuit ▪ Joc didactic și/ sau software educativ „Casa păpușii” ▪ Jocuri de asamblare a mobilierului mini-dimensionat ▪ Exerciții practice de aerisire, spălare, ștergere, călcare, aspirare etc ▪ Jocuri de rol: „De-a bucătarul!”, „De-a gospodina” etc. ▪ Exerciții de simulare a unor întâmplări din gospodărie și rezolvarea lor ▪ Exerciții de identificare a posibilelor pericole din spațiul de locuit (prize, foc nesupravegheat, substanțe toxice, medicamente etc.)

3. Formarea și exersarea conduitei independente pentru integrarea în plan social

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
<p>3.1 Dezvoltarea deprinderilor de existență activă în mediul familial</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare a datelor personale (nume – prenume, vârstă, data nașterii, adresă, număr de telefon, scrierea numelui) ▪ Exerciții de identificare a membrilor familiei (mama, tata, frați, surori, bunici, verisori etc.) ▪ Exerciții de descriere a persoanelor apropiate (frați/ surori, părinți/ bunici) cu încadrarea în categoria de vârstă adecvată (copil - tânăr - adult - bătrân), prin sprijin verbal și imagistic ▪ Exerciții de memorare și reproducere a informațiilor utile despre membrii familiei restrânse ▪ Exerciții de descriere a membrilor familiei după criterii date (nume, vârstă, data nașterii, loc de muncă, profesia etc.) ▪ Exerciții de reprezentare a familiei în desen (test proiectiv pentru identificarea relațiilor între membrii familiei) ▪ Joc de rol pe tema relațiilor între copii, relațiilor părinți-copii ▪ Exerciții de descriere și preluare a unor responsabilități specifice unui membru al familiei (joc de rol “De-a tata”/ „De-a fratele mai mare” etc) ▪ Exerciții practice de pregătire pentru viața casnică de familie: <ul style="list-style-type: none"> - aranjarea patului; - ștergerea prafului; - spălarea ferestrelor ; - măturatul și aspiratul; - spălarea lenjeriei intime; - călcarea rufelor; - împachetare-despachetare de obiecte ; - îngrijirea copiilor mici, a plantelor și animalelor de companie /“colțul viu al clasei/ casei” etc;
<p>3.2 Formarea și dezvoltarea deprinderilor de orientare, deplasare și relaționare în mediul social</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice de recunoaștere a cartierului și a zonelor învecinate școlii și casei ▪ Exerciții practice de deplasare pietonală, în zone de interes (biserica, piață, poșta, magazin, teatru etc.) ▪ Exerciții -joc de recunoaștere a numărului troleibuzului spre casă ▪ Exerciții practice de comportare civilizată în mijloacele de transport și în cadrul unor instituții (cinematograf, teatru, biserică etc.) ▪ Joc de rol „Cum traversăm”, „Reguli de comportare în troleibuz”, „La biserică”, „În cofetărie” etc. ▪ Dramatizări pe teme de comportare civilizată ▪ Vizionare de filme/ software-uri educative cu tematică privind comportarea civilizată și formarea deprinderilor de orientare - deplasare în mediul social

B. CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

1. *Gesturile de bază și capacitățile motrice complexe:*

- gesturile rectilinii și rotative;
- coordonarea oculo-motorie și dinamica bimanuală;

2. *Schema corporală și lateralitatea*

3. *Orientarea, organizarea și structurarea spațială*

4. *Igiena alimentară*

- bucătăria și sala de mese (sufrageria);
- alimentele/ hrana omului și a animalelor;
- alimente proaspete și alterate ;
- pregătirea și servirea mesei;
- igiena spațiilor alimentare;

5. *Igiena sanitară*

- sala de baie;
- obiectele de toaletă;
- igienizarea grupului sanitar;

6. *Igiena îmbrăcăminte și a încălțăminte*

- obiectele de vestimentație ((îmbrăcăminte și încălțăminte);
- întreținerea, curățare și depozitare;
- utilizarea corespunzătoare;

7. *Casa*

- spațiile locuinței și utilitatea lor;
- mobilierul;
- acțiuni gospodărești;
- potențiale pericole – prevenire și/ sau înlăturare;

8. *Mediul familial și social – deplasare, orientare și relaționare*

1. familial:

- date personale;
- relațiile în cadrul familiei;
- conduite dezirabile;

2. social:

- strada;
- cartierul;
- reguli de comportare în mijloace de transport/ instituții publice;

Bibliografie:

- Arcan P., Ciumageanu D. ,, Copilul deficient mintal ”- Ed. Facla, Timișoara 1980
- Ausubel P.D. ,, Învățarea în școală ” – EDP, București, 1986
- Beniuc M.,Chircev A. ,, Probleme fundamentale ale psihopedagogiei”, Ed. ASSP 1980
- Crețu E. ,, Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar ”-Ed.Aramis, București, 1999
- Lambert Luc ,, Enseignement special et handicap mentale ” Paris 1986
- Păunescu C. Mușu I. ,, Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal”, Ed. Medicală București, 1990
- Păunescu C. ,, Deficiența mintală și procesul învățării ”- EDP. București 1977
- Păunescu C. ,, Deficiența mintală și organizarea personalității”- EDP București 1977
- Păunescu C. ,,Coordonate metodologice pentru recuperarea minorului inadaptat ”- EDP București, 1984
- Radu T.I. ,, Teorie și practică în evaluarea eficienței învățământului ”- EDP București 1983
- Stănică I. ,, Psihopedagogie specială. Deficiențe senzoriale”, Ed Pro-Humanitas, București 1997
- Zazzo R. ,,Debilitățile mintale ”- EDP, București 1979

Grupul de lucru pentru elaborarea programei școlare:

Coordonator:

Consilier CNCEIP, Adina Valeria Marinache

AUTORI:

Prof. Mihaela Bazarciuc – Școala Specială nr.10, București

Prof. Floare Manolescu – Școala Specială nr.10, București

Prof. Marian Casapu – Școala Specială nr.6, București

Învățător-educator Bogdan Rodica – Școala Specială nr.11, București

Profesor-educator Ionela Ploscaru – Școala Specială nr.11, București